

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS AREMDS P⁵ALM¹⁰:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. M. van Arkel, Utrecht; N. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Pilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage; Bana, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 - Postrekening No. 30000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned. Indië f19.- per jaar.
Advertentiën: 35 ct. per regel.

INHOUD: Samenwerking van alle Gereformeerden. IV. — Uit de Schrift: De suggestie gebroken. (Jes. 53:2b). — Kerkelijk Leven: Mannelijk Christendom. Ernst Remus. Staatscommissie voor het Hooger Onderwijs. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Socialisatie en Bedrijfsorganisatie. XII. — Wiskunde: In de school der wijsbegeerte. XVII. — Pop. Wetensch. Schetsen: Misdadigheid en toerekenbaarheid. — Literatuur en Kunst: Nieuwe Boeken. — Uit de Amerikaanse Kerkelijke Wereld: De Inwendige Zendingraad der Evang. Kerken in Noord-Amerika. — Perschoouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

SAMENWERKING VAN ALLE GEREFORMEERDEN. IV.

Onrust over de gedeeltheit en machteloosheid van het Christendom is eerste voorwaarde om te staan naar betere toestanden. Dat alle geloovigen in één kerkelijk verband samenleven, zal in deze bedeeeling nooit worden aanschouwd. Maar de kerkelijke eenheid is de eenige niet. Er is ook een eenheidsstoornis mogelijk buiten het terrein van het kerkelijk instituut. Dit duiden we hier aan als samenwerking.

Zoo beschouwd moet samenwerking het eerst gezocht met hen, die met ons op één belijdenishoudem staan. Vandaar ons pleidooi voor samenwerking aller Gereformeerden.

Deze samenwerking kan o.i. slechts tot stand komen om drieërlei bedding:

Ten eerste, dat het vraagstuk van de kerk als instituut buiten bespreking blijft;

Ten tweede, dat men ook de politieke actie uitzonderd;

Ten derde, dat het beginael steeds gesteld worde boven personen.

In de eerste verto ligt het niet in onze bedoeling een program van samenwerking te ontwerpen. Dat zou voorzeker aan den goeden gang van zaken niet bevorderlijk zijn.

Eerst wanneer men overeengekomen is saam te werken, mag aan het opstellen van een program gedacht worden.

Het program dient juist de eerste vrucht van samenwerking te zijn.

Het behoort, zal het kans hebben verwezenlijkt te worden, resultaat te zijn van gezamenlijke bespreking.

Van elke poging om een program kant en klaar aan te bieden moet onverbiddelijk afgezien, omdat dit den schijn zou wekken, alsof men het van één kant wilde opdringen.

Dit nu zou een onvergoeflijke misstap zijn.

Van alle kanten moeten juist verlangens en denkbeelden worden aangedragen. Dan dient er door mannen van onderscheiden Gereformeerde nuance over beraadslaagd, in hoever deze wenschen zich laten eendraden binnen een program.

Zoo alleen kan er ontstaan een gemeenschappelijke actie.

Het denkbeeld van samenwerking van alle Gereformeerden voert niet een nieuw element onze levenspraktijk binnen.

Wij bewegen ons daarbij in een oude lijn. Want naar zulke samenwerking werd ook vóór dezen gestreefd.

Daar heeft men b.v. het Gereformeerd Schoolverband.

Dit stelt zich volstrekt niet ten doel enkel scholen, die van de Gereformeerde Kerken in Nederland uitgaan, te dienen.

Het heeft niet een Gereformeerd kerkelijk, maar een Gereformeerd-konfessioneel karakter.

Samenwerking van alle Gereformeerden was hierbij van meermal het streven.

Maar zonder op het nuttig werk, door dit verband verricht, ook maar iets af te dingen, moet toch gekonstateerd, dat het zijn wensch nog niet heeft verkregen.

Het zou geen zin hebben hier de Jaarverlagen te laten spreken.

Wij kunnen hier toch niet anders dan aanstippen. Er valt hier nog veel, zeer veel te doen.

Bij onze scholen loopt de scheidslijn geheel en al verkeerd.

Hoeveel Gereformeerde scholen zijn, zonder dat zij het willen en blijkens de statuten bedoelen, in

de praktijk scholen van ouders, die behoreen tot de Gereformeerde Kerken?

Op hoeveel plaatsen staat tegenover een Gereformeerde niet een Hervormde school?

Het kerkelijk leven brengt hier de splitsing aan. De oorzaken diepen we nu niet op.

Maar de samenwerking van de Gereformeerden, blijkt half werk te zijn, indien ze niet gedragen wordt door samenwerking over heel de linie van onze Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing.

Eerst moeten de Gereformeerden als zoodanig tot elkander komen.

Dan zullen de zegenrijke gevolgen daarvan ook op schoolgebied openbaar worden.

Bestaat er ten deze reeds bredere samenwerking, wij zouden die allerminst ontwricht willen zien.

Maar de samenwerking van de Gereformeerden, in het bijzonder ten opzichte van het onderwijs hunner kinderen, is dringende eisch.

Ook de groote jeugdorganisaties, welke van onze zijde zijn ingericht, staan niet op kerkelijke, maar op Gereformeerden grondslag.

Zij zetten de poorten ook voor Gereformeerden buiten onze kerken wijd open.

Maar wat leert ook hier de praktijk?

Voorzeker wordt het nietkerkelijk Gereformeerde element niet geheel gemist.

Maar een belangrijk ongemak vormt het, voorzover wij oordeelen kunnen toch niet.

De kerkelijke scheidslijnen brengen ook hier separatie aan.

Hetzelfde, wat we op schoolgebied aantreffen, vertoont zich hier in versterkte mate.

Wij kunnen niet anders oordeelen, of ook hier kan alleen door generale samenwerking van alle Gereformeerden deze speciale samenwerking aan den eisch doen beantwoorden.

Men duide het ons niet euvel, dat wij niet doorgaan met aanvragen van samenwerking hier en ginds op te sporen.

Wij spreken daarmee allerminst uit, dat wij die pogingen te gering achten, dan dat wij die hier openlijk zouden waardeeren.

Een ieder zal het ons echter moeten toestemmen, dat de samenwerkingen tot op heden bereikt, nog weinig beteekenen bij wat zij moesten zijn.

Nog eens: naar onze overtuiging kan alleen generale samenwerking hier heil brengen.

Er moet eerst komen centrale aansluiting.

En van uit het centrum zal de samenwerkende kracht zich aan de periferie doen gevoelen.

Van uit het middelpunt zal de Gereformeerde actie uitstralen naar alle gebieden aan den omtrek.

Zoo kan er b.v. door eendrachtig optrekken op het gebied van evangelisatie heel wat arbeid worden verricht.

Gewis heeft ook de kerk als instituut ten opzichte van de herkerstening van ons volk een roeping.

Inzoverre trekke men afzonderlijk op. Maar het volle werk der herkerstening kan door de kerk niet worden ter hand genomen.

Welnu, voor het nietkerkelijk deel van dezen arbeid is het noodzakelijk, dat de Gereformeerden de handen ineen slaan.

Treden nu naast Gereformeerden niet dikwijls mannen op, die van het plaatsvervangende werk van Christus niet willen weten, die aan de ontzaglijkheid van de eenwige straf zelf niet gelooven, die den schrik des Heeren niet recht kennen en daarom niet dringend genoeg kunnen waarschuwen om toch te ontvlieden den toekomenden toorn?

Wordt hierdoor feitelijk niet een wantoestand geschapen?

Moeten Gereformeerde sprekers zich soms niet inbinden om hun niet-Gereformeerde mede-sprekers niet te ontstemmen?

Wat komt van zulk een arbeid terecht, waarin

men zijn hart en zijn geloof niet voluit kan uitspreken?

Of zoo men rond voor zijn beginsel uitkomt en er zich niet om bekommert of anderen, die evengoed evangeliseeren in hetzelfde lokaal of in dezelfde tent, zich ergeren of niet, moet men het dan niet gedoogen, dat volgende sprekers afbreken, wat de Gereformeerde heeft zoeken te bouwen?

Het zou een uitkomst zijn als de Gereformeerden hier verzamelen bleven.

Met vereenigde krachten zouden zij inderdaad veel kunnen presteeren.

En zij zouden hun ziel meer vrij maken.

In verband hiermee denken we ook aan de Congressen voor Intellektueelen, welke de laatste jaren in zwang zijn gekomen.

Houdt men soms niet zijn hart vast, als men de namen van de verschillende sprekers leest?

Welk concert zullen vogels van zóo diverse pluimage ten gehore brengen?

Van den intellectueel mag verwacht, dat hij scherper onderscheidt dan de man uit het volk.

Zal hij het niet merken, dat onderscheiden levens- en wereldbeschouwingen aan het woord komen?

Moet dit hem niet in de war brengen?

En als hij daarmee vergelijkt den éenen toon, die op soortgelijke conferenties van Roomsche zijde wordt gehoord, moet dan Rome hem, die nog zoo onvast en wankel staat, niet aantrekken?

Wat zou iemand noodig heeft is het zekere geluid van de bazuin.

Een schor, onklaar geluid brengt hem van de wijs.

Zoo'n zeker geluid kunnen alleen zij geven, die één wereld- en levensbeschouwing zijn toegedaan.

Ook deze arbeid roept tot alle Gereformeerden om het serrez les rangs.

Bij vroegere gelegenheden heb ik mijn bezorgdheid uitgesproken over den achterstand onzer Gereformeerde wetenschap.

En wanneer nu in onzen eigen kring algemeen de oogen opengaan voor dit onttellende feit, hebben wij reeds veel gewonnen.

Studie en wetenschap moeten in de goede beteekenis volkszaak worden.

Niet, dat ieder actief aan de beoefening der wetenschap zal kunnen deelnemen.

Maar ieder moet met de middelen, die ter beschikking staan, vooral door belangstelling, meeleven en gebied, steunen.

Met dat al blijven we onze zwakheid gevoelen. Als ook hier expansie kon worden verkregen, wat zou het een weelde zijn voor het hart, dat gevoelt, hoe ook hierin Christus moet worden verheerlijkt!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

De suggestie gebroken.

Hij had geen gedaante noch heerlijkheid. Als wij Hem aanzagen, zoo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begreep hebben. Jesaja 53:2b.

In de tijdensweken zijt gij zoo licht geneigd een hard oordeel over de Farizeeën en Schriftgeleerden, over het Joodsche volk, Herodes en Pilatus te vellen.

De haat, die uit het „kruis Hem" oplaait, schijnt als machtige drijfkracht in die bloedige historie u alles genoegzaam te verklaren.

De geestelijke verwording van Jakobs huis stelt gij u in helle kleuren voor oogen.

De verregaande wispelturigheid, welke met haar: „Weg met Hem" van heden haar: „Hosannah" van gisteren vervloekt, wordt door u in niets sporende taal geheeld.

En toch... daarmee zijt gij nog niet achter de oorzaak van dien plotselingen ommekeer in de

3-HAGE

MEESTER
DE FIJNSTE
3 CENTS
ZANDBLAD
SUMATRA
SIGAAR
FABRIKANT:
N.Y. GEER. SCHUFFEL
PEERENDAAL WAGeningen

opstanding

923

TELJEKE LECTURE
f 6.00 betalen
JAARGANG.

Hoynink
Achterhoek
E JEL.

LEED
TEN
prachtband f 2.50

EGEN
SCHOCH.
prachtband f 2.50

chritten
AASHEID
prachtband f 2.50

ES gld. p. jaar.

band te ontvangen
den prijs dier banden
prospectus
nden.

J. H. KOK.